

Miðvikan

Til Íslands við Óla:

Á Skálum í 1928 og 2012

Í døgnum 28-31. mai skipaði Smyril Line fyrri fjórðu ferðini í slóðum fiskimanna í Íslandi við Norrønu. Tað fekst aftur okkurt íkast til føroysku søguni í Íslandi, og skal í nøkrum þørtum greiðast frá føroyskum útróðrarmanni á Skálum á Langanesi

1. partur

Tað var í 2009, at fyrstu ferð varð skipað fyrri hesi ferðini. Tann fyrsta ferðin var ein roynd at vita, hvussu áhugin mundi vera. Vónað var at kunna fylla ein buss. Men áhugin var so mikið stórur, at tað bleiv upp í tveir bussar. Áhugin hevur verið umleið tann sami hvørt ár, og tað sama var hesa ferð.

Ferðalagið taldi um 90 fólk, sum fyltu tveir bussar. Hetta var fyrri ein stóran part meira tilkomin fólk. Teir elstu luttakararnir vóru 87 ár. Teir hava verið sjálvir í Íslandi og høvdu báðir misti ávikavist abba og pápa undir Íslandi.

Hjá teimum yngri eru tað pápar og abbar, sum høvdu samband við Ísland í sínari tíð. Onnur vóru við av berum áhuga. Tey fingi eisini nógv burtur úr. Summi halda hetta vera ein “reinan” mannfólkatur. Men soleiðis er ikki. Um ein triðingur hevur verið konufólk, og tær hugna sær eins væl og mannfólkið.

At undanfarnu túrir hava verið væl eydnaðir verður prógvað av, at rættiliga fitt av luttakarunum høvdu verið við fyrr á hesum túrum. Fleiri vóru við triðju ferð, meðan nógv onnur vóru aðru ferð. Tað hevur eisini eydnast hvørja ferð at gera túrirnar øðrvísi, so talan er ikki um sama túr hvørja ferð.

Men høvuðsinnihaldið er tað sama. Tað er at síggja, hvar okkara landsmenn baldust undir ofta truplum viðurskiptum. Meðan koyrt var, varð eisini greitt frá søg-

Nakrir av luttakarunum á Egilstøðum: Kornilus Johannesen frá Gjógv, Erling Joensen, eisini frá Gjógv, Jákup Mikal Mikkelsen av Toftum, Torbjørn Joensen úr Kollafirði, Michael Matras úr Klaksvík, frásøgumaðurin og Justines Hansen av Toftum

uni hjá føroyingum á hesum leiðum. Hetta tykist at vera ein leistur, sum er væl umtóktur. Eitt nes ella bóndagarður, sum annars eingin hevði ansað eftir, gjørdist ein týðningarmikil vitjan hjá teimum, sum høvdu pápar ella abbar, sum høvdu ród út á hesum staði.

Tað serliga við túrinum í ár var eisini, at veðrið var av tí allarbesta báðar dagarnar, sólín skein alt samdøgrið. Vanliga hava vit mett tað sum hepn, um vit fingi annan dagin góðan. Annars kundi tað hesa

árstíðina væl hent, at ongan veg slapst fyrri kava.

Høvuðsmálið Langanes

Høvuðsmálið tann fyrra dagin var Langanes, sum nógvir føroyingar kenna. Lutvist frá útróðri á landi, men eisini frá slupptíðini, tá ið skip krokaðu undir Langanesi bæði norðan fyrri og sunnanfyri, alt sum ættin var. Men komið var eisini inn á Skálar eftir og við posti ella eftir agni og vatni. Tískil er Langanes ein stórur partur av samleikanum hjá

føroyingum.

Stytsta leiðin til Langanes er beint norður eftir frá Seyðisfjørðinum til Vopnafjørðin, Bakkafjørðin og Tórshöfn. Fyri ikki at koyra aftur og fram sama veg, varð valt at koyra um Mývatn og Húsavík norður eftir. Her er eisini serliga vakurt, men kanska nakað drúgt. Men hetta gav høvið at vitja Ástjörn, sum nógvir føroyingar kenna.

Vegurin út á Langanes er so vánaligur, at í Tórshöfn, sum er innast á Langanesi, var farið í serbussar og koyrt varð so til Skálar. Á vegnum varð steðgað á við Heiðarhöfn norðantil á Langanesi, har gøtumenn og leirvíkingar róðu út. Tað var vist undir krígunum.

Hóast Langanes ikki er so langt, bert 30 km, so tekur tað sína tíð. Ferðin til Skálar tók um hálvan annan tíma. Hóast tað á Skálum nærum bara vóru toftir, so fekst kortini ein góð hylling av, hvussu livilíkindi hava verið.

Vitjan á kirkjugarðinum

Tann fyrri dagurin á ferðini var langur og strævin, so seinna dagin var ikki so nógv á skránni. Tað fyrsta á skránni var vitjan á kirkjugarðinum í Seyðisfirði, har menninir, sum doyðu við Riddaranum í 1927, eru

grívnir. Hetta var ein sera syrgilig søga. Eftir ein væleydnaðan túr og farast skuldi heim, fór ein bátur við átta monnum í land at avrokna við bóndan tað, teir høvdu keypt av seyði á túrinum. Hetta var eisini á Langanesi, nevniliga á Fagranesi. Báturin holvdist, og sjei av monnum druknaðu. Greitt er meira frá hesi hending í bókini Havið tók teir.

Síðan varð farið á Eskifjørðin sunnanfyri Seyðisfjørðin, har vitjað var á tveimum fornminnis- og fiskivinnusøvnnum. Her hendi tað, sum ofta er í Íslandi, at føroyingar og íslendingar, sum hava kenst fyrr, nú hittust aftur.

Framløga umborð

Skráin í Íslandi endaði við tveimum framløgum umborð á Norrønu. Onnur var hjá søgufrøðinginum Smára Gestson, sum greiddi frá sambandinum millum føroyingar og Eysturlandið heilt aftur til 1872. Hansara niðurstøða var tann áhugaverda, at tað vóru føroyingar, sum fyrri um 100 árum síðani lærdu íslendingar at fiska og at hageiða fisk. Hetta gjørdi sitt til, at tað varð so frægt liviligt á Eysturlandinum, sum tað var.

Gudmundur Sveinsson, eisini av Norðfjørðinum, vísti gamlar

Gamlir kenningar hittast. Mortan Johannesen, Birgir Sigurdsson og Torbjørn Joensen

Gudmundur Sveinsson vísti myndir av føroyingum og føroyskum skipum á Norðfjørðinum